

Извршена је анализа рукописа превода уџбеника *Географија*, уџбеник за седми разред основне школе, на русинском језику и писму, ауторке Тање Плазинић, издавача Klett, Београд.

Констатује се да је горе наведени уџбеник *Географија*, уџбеник за седми разред основне школе, превод Уџбеника исте ауторке, издатог на српском језику и ћириличком писму, издавача „Klett“, Београд, којег је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Београд одобрило за издавање и употребу Решењем број: 650-02-00620/2019-07.

Уџбеник обухвата осам тематских целина: *Регионална географија, Европа, Азија, Африка, Северна Америка, Јужна Америка, Аустралија и Поларне области*. На крају уџбеника налази се *Речник појмова, Решења, Извори података и Литература*.

Издавачу се скреће пажња на следеће уочене грешке, које се могу лако исправити и које не нарушавају разумљивост градива:

- на унутрашњој страни корица – недостаје превод упутства за активацију е-издања на русинском језику
- страна 2 – у уџбенику на русинском језику недостају подаци о штампи и тиражу; такође недостаје текст о одобрењу министарства као и стављању у промет публикације

(превод на русински текста који недостаје:

Министер просвити, науки и технолошког развоја Републике Србије одобрио издавање и хасновање тог учебника у седмем класи основне школе зор решењем число 650-02-00620/2019-07.

Републични геодетски завод дал согласносц за издавање и пуцање до обтоку теј картографскеј публикацији зор решењем число .)

Напомена издавачу: у српском уџбенику у делу о одобрењу министра пише да је одобрен уџбеник за употребу у шестом разреду, а, по мишљењу оцењивача, треба да пише да је уџбеник одобрен за употребу у седмом разреду, будући да се ради о уџбенику за седми разред; такође, у српском уџбенику недостаје број решења сагласности Републичког геодетског завода.

разликује се година издања у русинском и српском уџбенику: у русинском је наведена 2019. година, док је у српском уџбенику 2020.

- страна 8 – у другом жутом правоугаонику исправити наслов, уместо: Уж зме научели треба: Уж зме учили; у истом делу на крају текста ставити тачку
- страна 14 – реч: **антички** исправити у: **антични**

- страна 19 – на горњој карти исправити назив главног града: Београд уместо: Београд; доле испод треће фотографије поред речи: Лесковацка дописати реч: котлина
- страна 20 – сасвим горе речи: **горска клима** исписати масним словима; у зеленом правоугаонику иза речи: Заходна Морава ставити тачку; у наранџастом правоугаонику синтагму „**одлив мозгох**“ исписати масним словима
- страна 22 – последњу, упитну, реченицу првог пасуса искосити (*Зоз хторима државама...*); у наранџастом правоугаонику речи: **озерским преходом (озероузом)** исписати масним словима, последњу реч у загради исправити
- страна 24 – на карти назив државе исправити, треба: Горватска уместо: Г^рорватска
- страна 25 – испод прве фотографије реч: роки исправити: рики; реч: рики заменити са: город (*На хторей рики ше находзи приказани город?*)
- страна 30 – горе реч: **ислам** написати масним словима; на карти назив државе: СЕРБИЈА уколико је могуће спустити доле (да се види цео назив)
- страна 31 – у 1. пасусу реч: Алпи исписати плавим фонтом; последњу, упитну реченицу на крају 3. пасуса искосити (*Јаки способ наставаня...*)
- страна 33 – у 1. пасусу реч: **рискашу** исписати масним словима; последњу реч на страни: шеце исправити у: швецце; целу последњу реченицу искосити, а не само почетак реченице (*Скенируй...*)
- страна 35 – на крају 3. пасуса погрешно растављену једносложну реч: *найдз* не растављати
- страна 36 – у зеленом правоугаонику на крају текста избрисати једну сувишну тачку; доле испод средње фотографије реч: Будовња заменити са: Саграда
- страна 37 – у љубичастом правоугаонику слово з) којим је обележено последње питање укрштенице исправити у: ж) ; у кључним речима реч: фламенко написати малим почетним словом
- страна 38 – у 2. пасусу називе полуострва: Пелопонез, Атика, Галкидики исписати плавим фонтом; претпоследњу реченицу на страни ставити у нови пасус (*Јак пошлїдок...*)
- страна 39 – у 4. пасусу речи: **Овцарство, козарство, риболов** исписати масним словима
- страна 40 – у љубичастом правоугаонику под 1. на крају текста иза речи: Родос ставити тачку
- страна 41 – горе знак за квадрат исправити, уместо: km² треба: km²
- страна 42 – претпоследњу реченицу 2. пасуса искосити: *Найдз у атласу хтори то држави.*
- страна 43 – горе називе фирми исписати великим почетним словом: Ауди, Мерцедес, Фолксваген, Опел; реч: фолксваген исправити: Фолксваген
- страна 44 – у 2. пасусу избрисати један непотребни размак између речи и везника: Швајцарску и; последњу реченицу истог пасуса искосити (*Шицки наведзени...*)

- страна 45 – последњу реченицу 1. пасуса искосити (*Опaть у атласу...*); називи фирми написати великим почетним словом: Бош, Сименс, Опел, Мерцедес, Ауди, Фолксваген, Бе-ем-ве; назив испод средње фотографије такође исправити: Музей Бе-ем-ве-а
- страна 46 – реч: **Келти** исписати масним словима
- страна 48 – последњу реченицу на страни искосити (*Найдз у атласу..*)
- страна 49 – последње две, упитне, реченице на крају 1. пасуса искосити (*Хтори перши? Хтори горски масив...*); у 3. пасусу речи: До празних пољох исправити: До празног поља
- страна 50 – последњу реченицу 1. пасуса искосити (*По положеню...*)
- страна 51 – испод карте треба превести њен назив: Пошеди Велькеј Британиї под час колонијалног периода; доле речи: не ридко спојити у једну реч: не ридко
- страна 52 – у зеленом правоугаонику под тачком 4. уместо: Шкотска написати: Ирска (острово Ирска)
- страна 54 – у 1. пасусу иза назива за полуострво: Їланд запета и реч: як не треба да буду исписане плавим фонтом; у 2. пасусу у српском уџбенику стоји 9‰, док у русинском 9%
- страна 55 – сасвим горе реч: **нафти** написати масним словима; испод треће фотографије избрисати непотребну цртицу (*Роздумай зач...*); називи фирми: Волво, Сканиа написати великим почетним словом; напомена издавачу: према мишљењу оцењивача, назив фирме: Нокиа требало би да буде написан без интевокалног „ј“, наиме, у уџбенику на русинском језику урађена је транслитерација по угледу на уџбеник на српском, где је написано: Нокија. По мишљењу оцењивача требало би се придржавати изворног писања Нокиа (у српском такође проверити – није уочено у пракси да се на ћирилици или на латиници на српском пише Нокија);
- страна 58 – у 4. пасусу етноним: Естонцох не треба да буде исписан масним словима
- страна 61 – трећу реченицу 1. пасуса искосити (*Пре поровнанє, поведзме...*); последњу реченицу истог пасуса такође искосити (*Здогадні ше на яки...*); у наранџастом правоугаонику последњу реченицу такође искосити: (*Потолкуй розлику...*)
- страна 62 – последњу реченицу последњег пасуса искосити (*Хтора ище рика...*)
- страна 63 – у 1. пасусу речи: зоз притоку не треба да буду исписане плавим фонтом; у етнониму: **Татаре** велико почетно слово исписати болдом, као и остала слова исте речи; етноним: **Армени** исправити: **Єрменє**; везник: и у истој реченици не треба да буде исписан масним словима (**Єрменє** и **Сами**)
- страна 65 – последњу реченицу 2. пасуса искосити (*Роздумай чом им...*); у легенди поред карте између речи додати цртицу: Гимна – „Ода радосци“; уметнути размак између спојених речи: членіци Европскеј; у гљубичастом правоугаонику између речи: видеа хтори избрисати један непотребан размак

- страна 67 – у наранџастом правоугаонику под „Сиверна Европа“ иза речи: Скандинавске додати реч и запету иза: полуострво, (Скандинавске полуострво, полуострво Їланд)
- страна 70 – у 2. пасусу код набрајања појасева везник: и не треба да буде исписан плавим фонтом (**умереним и сиверним**)
- страна 71 – у 1. пасусу иза броја 180 недостаје ознака за степен: 180°; у 2. пасусу речи: Индийски океан написати плавим фонтом; Речи: Цихим и Индийским океаном не треба да буду исписане плавим фонтом; последњу реченицу 2. пасуса искосити (*Хтори континент ше...*); у 3. пасусу речи: улїва до не треба да буду исписана плавим фонтом; у жутом правоугаонику на крају текста ставити тачку иза речи: морјо
- страна 72 – у зеленом правоугаонику иза речи: Африку уместо запете ставити тачку; у кључним речима у речи: Евроазија само почетно слово треба да буде велико (уместо: ЕВРОАЗИЈА)
- страна 73 – у 2. пасусу између речи: Заходно од избрисати један непотребан размак; последњу реченицу на крају 3. пасуса искосити (*Хтори то...*)
- страна 75 – последњу реченицу 1. пасуса искосити (*Јк ше волаю...*); у последњем пасусу синтагму: **ранцовани гори** исписати масним словима
- страна 76 – испод карте реч: венцових заменити са: ранцованих
- страна 78 – у љубичастом правоугаонику на крају текста иза речи: Нефуд ставити тачку
- страна 79 – у легенди карте реч: суптропска исправити: субтропска (субтропска монсунска клима)
- страна 80 – у 4. пасусу синтагму: **субтропска сува клима** исписати масним словима
- страна 83 – утисак је да је 1. ред 3. пасуса издвојен од остатка текста; натпис испод фотографија доле не треба да буде исписан црвеним фонтом
- страна 85 – ако је могуће поравнати редове питања укрштенице са квадратићима укрштернице, као у уџбенику на српском језику
- страна 86 – у љубичастом правоугаонику под 3. в) реч: Готи исправити у: Гати
- страна 89 – на крају 3. пасуса последња реч: други не треба да буде исписана плавим фонтом
- страна 90 – у 3. жутом правоугаонику избрисати непотребан размак иза косе црте (на три места) (жит/км²)
- страна 91 – између речи: садзене **чаю** уметнути реч и запету иза ње: **рискаши**, (садзене **рискаши**, **чаю** и.); другу, упитну, реченицу 3. пасуса искосити (*Хторе говедо...*); у претпоследњем пасусу избрисати излишан део текста: (зоз лежискама) ... (тако да остане: богати зоз лежискама нафти)
- страна 94 – текст у легенди на карти не треба да буде исписан црвеним фонтом

- страна 95 – у 1. пасусу речи: Арабијским морјом исписати плавим фонтом; у 3. пасусу искосити упитну реченицу: *Хтори то држави?* ; испод фотографије доле уместо речи: будинок написати: обект
- страна 96 – другу реченицу 5. пасуса искосити (*Најдз у атласу...*)
- страна 101 – у наранџастом правоугаонику избрисати један сувишан размак између речи: не припознао
- страна 103 – на почетку стране недостаје текст почетка реченице односно пасуса: Найчисленши народи хтори насељу простор Индокитаю то **Китайци, Јванци,** и даље у наставку у истој реченици следи одштампани текст: **Малајци, Тајландјанс...**; испод прве фотографије исправити назив, уместо речи: Вода за пице треба: Пияц на води
- страна 106 – у 4. пасусу искосити упитну реченицу: *Чом?*
- страна 108 – у првом пасусу речи: Каспийским озером одштампати плавим фонтом; у истом пасусу недостаје део текста, иза речи: на југу ставити запету, и даље, испред везника: и уметнути текст: Тибетом на истоку (Тибетом написати плавим фонтом) (... Иранску високоровнину на југу, Тибетом на истоку и Сибиром на северу.)
- страна 109 – у 1. пасусу упитну реченицу: *За цо ше вона хаснуе?* искосити
- страна 111 – доле у синтагми: Шейсц реџиї написати велико почетно слово Ш
- страна 114 – у 2. пасусу исправити име, уместо: **Васко де Гама** треба: **Васко да Гама**; на карти треба превести географска имена: Азорски о., Желенокончиково о. (Зеленортска о.), Мумбај; исправити прелом 3. пасуса (кориговати празан ред и текст који је одштампан преко карте)
- страна 115 – доле у кључним речима исправити име, уместо: Васко де Гама треба: Васко да Гама
- страна 116 – доле, реч: **Гондвани** исписати масним словима
- страна 117 – између речи: Африку мож избрисати један сувишан размак
- страна 118 – у 1. пасусу реч: горама исписати плавим фонтом
- страна 119 – на карти: избрисати мањи назив карте у горњем десном углу; исправити назив града, уместо: Капала треба: Кампала; према провери оцењивача, уместо: Дар ес Салем треба: Дар ес Салам (могуће да је грешка и у српском уџбенику); у 5. пасусу реч: **пралеси** исписати масним словима; доле реч: **савана** исправити у: **саванох**
- страна 123 – речи: Викторијового озера исписати плавим фонтом
- страна 127 – горе речи: як штредок заменити речима: од просековога
- страна 129 – у 1. пасусу везник: и између болдираних речи: **сирак** и **просо** написати обичним фонтом (не масним); речи: **датуљово палми** написати масним словима; у последњем пасусу масним словима исписати следеће речи: **Статкарство, крави, кози, овци, гамили**; на карти повећати легенду и назив испод слике – као у уџбенику на српском језику
- страна 130 – у натпису испод слике реч: Маврицијусу исправити: Маурицијусу

- страна 133 – на карти, назив државе: ЕКВАТОЕИЈАЛНА ГВИНЕЈА исправити: ЕКВАТОРИЈАЛНА, такође, уместо: ГАМБИЈА треба: ГАМБИЈА
- страна 134 – геоним: Червене морјо исписати плавим фонтом, такође и: Сахара
- страна 135 – иза текста испод прве слике ставити тачку; реч: **свахили** написати масним словима
- страна 137 – у љубичастом правоугаонику исправити назив државе, уместо: Мавританија треба: Мауританија; испрваити властито име, уместо: Васко де Гама треба: Васко да Гама
- страна 138 – у црвеном правоугаонику иза речи: представиц написати две тачке (:); након речи: поживу) ставити тачку; следећи ред почети новим пасусом, а не тачком (као што је у уџбенику на српском језику), велико почетно слово прве речи: Резултати; исправити назив државе, уместо: Маврицијус треба: Маурицијус
- страна 142 – на карти исправити назив, уместо: ЖЕЛЕНОРТСКИ ОСТРОВА треба: ЖЕЛЕНОКОНЧИКОВО ОСТРОВА
- страна 149 – на карти исправити назив града, уместо: ЛОС АНДЕЛЕС треба: ЛОС АНДЕЛЕС
- страна 150 – на карти (као и на претходној страни) уместо: ЛОС АДЕЛЕС треба: ЛОС АНДЕЛЕС; исправити и називе струја, раздвојити спојене речи: Северна екваторска струја, Екваторска процивна струја
- страна 151 – на цртежу доле реч: невада написати малим почетним словом
- страна 157 – у претпоследњој реченици 2. пасуса реч: Северней заменити са: Штредней; између речи: по причинох уметнути реч: своїх (по своїх причинох)
- страна 158 – у последњем пасусу иза 2. реченице недостаје реченица: Пре неповольни условия за живот стопа криминалу ше звекшуе. ; доле реч: Слами написати великим почетним словом
- страна 160 – доле упитну реченицу искосити: *Цо то значи?*; положај назива карте доле се разликује у српском и русинском уџбенику (у русинском је горе, ситнији)
- страна 161 – доле на карти први правоугаоник повећати јер су речи сувише сабијене и тешко се чита
- страна 163 – у табели недостаје претпоследњи ред: Имиграционне подруче (полож + кед гей)
- страна 167 – запажање: у српском уџбенику испред и иза косе црте стоји размак
- страна 171 – на крају прве реченице избрисати једну излишну тачку; следећу, упитну, реченицу искосити (*На хторих...*)
- страна 175 – у другом зеленом правоугаонику на крају реченице испред тачке иза речи: леси дописати реч: Амазонии; последњу, упитну, реченицу 4. пасуса искосити (*Кед вежнѐш до огляду..*)
- страна 176 – реч: **пирана** написати масним словима

- страна 177 – последњу реченицу 2. пасуса искосити (*Најдз на мапи спомнути...*)
- страна 178 – трећу реченицу 1. пасуса искосити (*Здогадні ше цо значи...*)
- страна 179 – у укрштеници осенчити поља у која се уписује решење
- страна 180 – у првом пасусу недостаје трећа, упитна реченица: *Зоз простору хторого континенту ше вони доселели?*
- страна 181 – на карти у легенди исправити, уместо речи: ненаселене треба: ненаселене
- страна 182 – другу реченицу 2. пасуса искосити (*Чом?*); реч: **житарки** исписати масним словима; последњу реченицу истог пасуса искосити (*За хтору индустрију...*)
- страна 183 – назив града исправити, уместо: Било Горизонте треба: Бело Горизонте (на два места, у тексту и на карти); на карти се разликује положај и фонт натписа у српском и русинском уџбенику (у русинском је у горњем делу, ситнији); такође, легенда је другачије распоређена
- страна 187 – у српском уџбенику испред и иза косе црте стоји размак, док у русинском то није случај; прва слова у пољима с леве стране треба да буду велика почетна (Природни, Доминантна, Јазик, Старобивателе)
- страна 193 – доле исправити назив пустиње, уместо: Гипсонова пустина треба: Гибсонова пустина
- страна 195 – на карти се разликује положај и фонт назива карте у српском и русинском уџбенику (у русинском је у горњем делу, ситнији); доле речи: Ерового озеро написати плавим фонтом
- страна 197 – горе уместо броја: 8.888 треба да стоји број: 8.000; у 3. пасусу реч: **савани** исписати масним словима
- у љубичастом правоугаонику исправити назив пустиње, уместо: Гипсонова пустина треба: Гибсонова пустина
- страна 200 – претпоследњу реченицу на страни искосити (*Хторому типу главног...*)
- страна 201 – треба извршити корекције на укрштеници, недостају квадратићи (погледати инструкцију која је дата за страну 235. у решењима), такође могу се повећати поља квадратића, као у уџбенику на српском језику
- страна 204 – горе уместо броја: 10.999 треба да стоји број: 10.000
- страна 205 – горе искосити реченицу: *Јк наставаю тоти острова?* ; у 2. пасусу реч: Гаваї написати плавим фонтом
- страна 207 – другу реченицу искосити (*Хаснуюци атлас, заключ...*); исправити назив етнонима, уместо **Маври** треба: **Маори**
- страна 208 – исправити назив етнонима, уместо Маври треба: Маори (на два места)
- страна 214 – у 2 пасусу реч: процивнѣ исправити, треба: процивно; искосити реч *antarktike*; искосити синтагму: *процивно од сиверу*

- страна 216 – у броју који обележава температуру ваздуха уместо: -89°C треба да стоји: -89,2°C; у 3. пасусу реч: **тундра** исписати масним словима; између речи: У других избрисати један сувишан размак
- страна 217 – реч: **китолов** написати масним словима
- страна 219 – у 1. пасусу погрешно растављену реч исправити, уместо: наход-зи може се раставити према слоговима: на-хо-дзи; искосити реч: *arktos*; исправити реч, уместо согвизд,я треба: согвизд'я (не запета, већ апостроф горе)
- страна 220 – уместо речи: најнижих треба реч: најјужнијих
- страна 221 – искосити последњу, упитну, реченицу (*Хтори два океани...*)
- страна 223 – у тексту укрштенице под е) реч: Антарктик исправити: Антарктику; напомена: оквири правоугаоника су погрешно испомерани, стоје један преко другог
- страна 224 – под словом А недостају 2 одреднице – након одреднице: **ара** треба уметнути одредницу: **Араби** – семитски народи хтори насељу простор југозаходнеј Азије и Сивернеј Африки; након одреднице: **Астеки** треба да стоји одредница: **атоли** – корални спруди
- страна 225 – након одреднице: **кондор** уметнути одредницу **конквистадор** – шпански освојивач Латинскеј Америке
- страна 226 – одредницу: **Маври** исправити у: **Маори**; након одреднице: **оази** уметници одредницу: **озероуз** – узки преход хтори повязује два озерски базени
- страна 227 – на крају додати слово: **Ю** и под њим одредницу: **јурта** – шатор хтори хаснују номади у степских населенох Штреднеј Азије
- страна 228 – у решењима, у задатку на 23. страни под **2.** уместо слова: д треба да стоји слово: г'
- страна 230 – у задатку на 66. страни уместо слова: д треба да стоји слово: г'; уместо (78) треба да пише: (78. бок)
- страна 231 – уместо: (101 бок) треба да пише: (101. бок)
- страна 232 – горе код 125. стране под 2. уместо слова: д треба да пише слово: е; уместо: (131) треба да пише: (131. бок); у табели под задатком на 135. страни треба да стоји: Араби (Египтяне, Мароканци, Алжирци) (односно, последња три етнонима у загради); под задатком на 137. страни бројеви **5.** и **6.** написати масним словима
- страна 235 – у укрштеници са 201. стране треба додати квадратиће, јер постоје грешке у одредницама: треба да стоји ДЖЕЈМСКУК (недостаје један квадратић за словоИ) и ДИДЖЕРИДУ (недостају два квадратића испред за слова Д и И) – тако укрштеницу променити и на страни 201.
- приликом прегледа уџбеника уочено је да у уџбенику на русинском језику иза кључних речи не стоји тачка (напомена: може и тако да остане) (на странама 10, 17, 30, 34, 37, 40, 43, 45, 47, 50, 53, 55, 57, 60, 64, 66, 71, 72, 86, 89, 92, 94, 97, 101, 104, 107, 115, 125, 127, 131, 138, 144, 155, 159, 163, 165, 170, 179, 184, 191, 198, 201, 203, 208, 209, 218)

Показатељ 2 - Дужина и конструкција речи одговарају узрасту ученика – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Реченична конструкција је правилна и јасна, усаглашена са узрастом ученика, што доприноси да градиво буде разумљиво.

Показатељ 3 – Текст је језички и стилски уједначен – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Употребљен је научни стил, а у складу са градивом и стручна терминологија. Стил је прецизан, без фигуративности или неразумљивих елемената.

Показатељ 4 - Страни изрази се користе само када је то неопходно - задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Страни изрази су употребљени искључиво због специфичности градива. За њих су дата одговарајућа објашњења, формулисана једноставним речником.

Показатељ 5 – Језик којим је уџбеник написан доприноси лакшем разумевању градива – задовољен је у потпуности и оцењен је оценом 4 (четири). Кохерентност језика је на одговарајућем нивоу. Идеје су правилно повезане, што доприноси лакшем разумевању градива. Језик уџбеника је јасан, прецизан и доприноси олакшавању процеса учења.

На основу претходно изложеног, закључује се да је испуњен Стандард 4 - Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.